

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 81/19
Λουξεμβούργο, 24 Ιουνίου 2019

Απόφαση στην υπόθεση C-619/18
Επιτροπή κατά Πολωνίας

Οι διατάξεις της πολωνικής νομοθεσίας περί μείωσης του ορίου της ηλικίας συνταξιοδότησεως των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης

Τα επίμαχα μέτρα παραβιάζουν την αρχή της ισοβιότητας των δικαστών και την αρχή της δικαστικής ανεξαρτησίας

Στις 3 Απριλίου 2018, τέθηκε σε ισχύ ο νέος πολωνικός νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου (στο εξής: νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου). Βάσει του νόμου αυτού, το όριο της ηλικίας συνταξιοδότησεως των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου μειώθηκε στα 65 έτη. Το νέο όριο ηλικίας εφαρμοζόταν από της ημερομηνίας της θέσεως σε ισχύ του νόμου, καταλαμβάνοντας και τους δικαστές που είχαν διορισθεί στο εν λόγω δικαστήριο πριν από την ημερομηνία αυτή. Η παράταση της ενεργού δικαστικής υπηρεσίας των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου πέραν της ηλικίας των 65 ετών ήταν δυνατή, πλην όμως προϋπέθετε την υποβολή δηλώσεως περί της επιθυμίας του ενδιαφερόμενου δικαστή να εξακολουθήσει να ασκεί τα καθήκοντά του και την υποβολή πιστοποιητικού με το οποίο να βεβαιώνεται ότι η κατάσταση της υγείας του καθιστά δυνατή την άσκηση των καθηκόντων, καθώς και τη συγκατάθεση του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Προκειμένου να χορηγήσει τη συγκατάθεση αυτή, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας δεν δεσμευόταν από κανένα κριτήριο, η δε συγκεκριμένη απόφαση δεν υπέκειτο σε κανέναν δικαστικό έλεγχο.

Επομένως, κατά τον εν λόγω νόμο, οι δικαστές οι οποίοι υπηρετούν στο Ανώτατο Δικαστήριο και έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος ηλικίας πριν από την ημερομηνία της θέσεως σε ισχύ του νόμου αυτού ή, το αργότερο, έως τις 3 Ιουλίου 2018 έπρεπε να συνταξιοδοτηθούν στις 4 Ιουλίου 2018, εκτός και αν είχαν υποβάλει, έως και τις 3 Μαΐου 2018, την ως άνω δήλωση και το σχετικό πιστοποιητικό και εφόσον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας είχε εγκρίνει την παράταση της θητείας τους στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Η Επιτροπή άσκησε, στις 2 Οκτωβρίου 2018, προσφυγή λόγω παραβάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου¹. Η Επιτροπή εκτιμά ότι η Πολωνία, μειώνοντας το όριο της ηλικίας συνταξιοδότησεως και εφαρμόζοντάς το στους δικαστές που διορίστηκαν στο Ανώτατο Δικαστήριο έως τις 3 Απριλίου 2018, αφενός, και παρέχοντας στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας τη διακριτική

¹ Επιπλέον, εν αναμονή της αποφάσεως του Δικαστηρίου, η Επιτροπή είχε ζητήσει από το Δικαστήριο, στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, να υποχρεώσει την Πολωνία να λάβει τα εξής προσωρινά μέτρα: 1) να αναστείλει την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων περί μείωσης του ορίου της ηλικίας συνταξιοδότησεως των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου· 2) να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου τους οποίους αφορούν οι επίμαχες διατάξεις θα έχουν τη δυνατότητα να εξακολουθήσουν να ασκούν τα καθήκοντά τους στη θέση που κατείχαν, απολαύοντας ταυτόχρονα του ίδιου καθεστώτος και των ιδίων δικαιωμάτων και συνθηκών απασχολήσεως όπως και πριν από τη θέση σε ισχύ του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου· 3) να απέχει από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου που θα έχει ως σκοπό τον διορισμό δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο αντί εκείνων τους οποίους αφορούν οι διατάξεις αυτές, καθώς και οποιουδήποτε μέτρου που θα έχει ως σκοπό τον διορισμό του νέου πρώτου προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή τον καθορισμό του προσώπου το οποίο θα επιφορτισθεί με την ευθύνη να προΐσταται του Ανωτάτου Δικαστηρίου αντί του πρώτου προέδρου του έως τον διορισμό του νέου πρώτου προέδρου· 4) να γνωστοποιήσει στην Επιτροπή, το αργότερο ένα μήνα μετά την κοινοποίηση της διατάξεως του Δικαστηρίου, εν συνεχεία δε καθ' έκαστο μήνα, όλα τα μέτρα τα οποία θα έχει λάβει προκειμένου να συμμορφωθεί πλήρως προς τη διάταξη αυτή. Με διάταξη της 17ης Δεκεμβρίου 2018, το Δικαστήριο δέχθηκε όλα τα ως άνω αιτήματα της Επιτροπής για τη λήψη προσωρινών μέτρων μέχρι την έκδοση της αποφάσεως στην υπό κρίση υπόθεση (βλ. Ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 204/18).

ευχέρεια να παρατείνει την ενεργό δικαστική υπηρεσία των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αφετέρου, παρέβη το δίκαιο της Ένωσης².

Με διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 2018, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου δέχθηκε το αίτημα της Επιτροπής να υπαχθεί η υπό κρίση υπόθεση στην ταχεία διαδικασία.

Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επισήμανε ότι, μολονότι οι επίμαχες εν προκειμένω διατάξεις του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου τροποποιήθηκαν με τον νόμο της 21ης Νοεμβρίου 2018, δεν είναι βέβαιο ότι ο τελευταίος αυτός νόμος αίρει τις προβαλλόμενες παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης και ότι, εν πάση περιπτώσει, εξακολουθεί να υφίσταται συμφέρον για την έκδοση αποφάσεως του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως αυτής, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας που έχει η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης στην έννομη τάξη της Ένωσης.

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι το δίκαιο της Ένωσης στηρίζεται στη θεμελιώδη παραδοχή ότι κάθε κράτος μέλος μοιράζεται τις κοινές αξίες που διαλαμβάνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ³ με όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη και αναγνωρίζει ότι και αυτά τις αποδέχονται όπως το ίδιο. Η παραδοχή αυτή συνεπάγεται και δικαιολογεί την ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών και, ιδίως, των δικαστηρίων τους ως προς την αναγνώριση των αξιών αυτών στις οποίες στηρίζεται η Ένωση και μεταξύ των οποίων καταλέγεται η αρχή του κράτους δικαίου και, επομένως, ως προς την τήρηση του δικαίου της Ένωσης που υλοποιεί τις αξίες αυτές.

Επιπλέον, μολονότι, η οργάνωση της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών εμπίπτει στην αρμοδιότητά τους, εντούτοις, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η αποτελεσματική δικαστική προστασία, κατά την έννοια του Χάρτη, στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Ειδικότερα, κάθε κράτος μέλος οφείλει, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει ότι τα όργανα τα οποία εντάσσονται, ως «δικαστήρια», υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι δικαιοδοτικό όργανο όπως το Ανώτατο Δικαστήριο δύναται να παρέχει την προστασία αυτή, η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας του εν λόγω οργάνου έχει πρωταρχική σημασία. Κατά συνέπεια, οι εθνικοί κανόνες κατά των οποίων βάλλει η Επιτροπή με την προσφυγή της δύναται να αποτελέσουν το αντικείμενο ελέγχου με γνώμονα το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει εν συνεχεία ότι η απαραίτητη ελευθερία των δικαστών από κάθε είδους εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις επιτάσσει ορισμένες εγγυήσεις για την προστασία των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί το δικαιοδοτικό έργο, όπως είναι η ισοβιότητα. Η αρχή της ισοβιότητας επιτάσσει, ιδίως, να έχουν οι δικαστές τη δυνατότητα να παραμένουν στη θέση τους ενόσω δεν έχουν συμπληρώσει το υποχρεωτικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησεως ή έως τη λήξη της θητείας τους οσάκις αυτή έχει ορισμένη χρονική διάρκεια. Η εν λόγω αρχή, χωρίς να έχει εντελώς απόλυτο χαρακτήρα, επιδέχεται εξαιρέσεις μόνον εφόσον το δικαιολογούν θεμιτοί και επιτακτικοί λόγοι, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας. Εν προκειμένω, η εφαρμογή του μέτρου περί μειώσεως του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησεως των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου στους δικαστές που ήδη υπηρετούν στο δικαστήριο αυτό έχει ως συνέπεια την πρόωρη παύση της ασκήσεως των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους. Μια τέτοια εφαρμογή μπορεί να γίνει δεκτή μόνον εφόσον δικαιολογείται από θεμιτό και αναλογικού χαρακτήρα σε σχέση με την αρχή αυτή σκοπό, τούτο δε υπό τον όρο ότι δεν δύναται να προκαλέσει στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς τη

² Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

³ Η διάταξη αυτή προβλέπει συγκεκριμένα ότι η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες.

στεγανότητα του οικείου δικαιοδοτικού οργάνου έναντι εξωτερικών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων.

Το Δικαστήριο απορρίπτει τα επιχειρήματα της Πολωνίας περί του ότι η μείωση του ορίου της ηλικίας συνταξιοδότησεως των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου στα 65 έτη είχε ως λόγο την πρόθεση εναρμονίσεως της ηλικίας αυτής με το γενικό όριο της ηλικίας συνταξιοδότησεως, το οποίο ισχύει για το σύνολο των εργαζομένων στην Πολωνία, και βελτιστοποιήσεως, ταυτόχρονα, της ηλικιακής συνθέσεως των στελεχών του δικαστηρίου αυτού. Πράγματι, η αιτιολογική έκθεση του σχεδίου του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η καθιέρωση νέου μηχανισμού ο οποίος παρέχει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τη δυνατότητα να αποφασίσει, κατά διακριτική ευχέρεια, να παρατείνει την ενεργό δικαστική υπηρεσία της οποίας η χρονική διάρκεια είχε συντομευθεί κατά τον ως άνω τρόπο και το γεγονός ότι το επίμαχο μέτρο εφαρμόσθηκε στην περίπτωση περίπου του ενός τρίτου των εν ενεργεία μελών του δικαστηρίου αυτού, περιλαμβανομένης και της πρώτης προέδρου του, της οποίας η εγγυημένη από το Σύνταγμα εξαετής θητεία συντομεύθηκε, μπορούν να προκαλέσουν εύλογες αμφιβολίες ως προς τους πραγματικούς σκοπούς της μεταρρυθμίσεως αυτής. Επιπλέον, το μέτρο αυτό δεν είναι ούτε προσήκον για την επίτευξη των σκοπών που προβάλλει η Πολωνία ούτε αναλογικού χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, **το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εφαρμογή του μέτρου της μείωσης του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησεως των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου στους εν ενεργεία δικαστές του δικαστηρίου αυτού δεν δικαιολογείται από θεμιτό σκοπό και θίγει την αρχή της ισοβιότητας των δικαστών η οποία είναι συμφυής της ανεξαρτησίας τους.**

Το Δικαστήριο επισημαίνει, επίσης, ότι οι εγγυήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των δικαστηρίων επιτάσσουν το οικείο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αυτονομία, προστατευόμενο από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θίξουν την ανεξάρτητη κρίση των μελών του και να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους, τηρουμένης της αντικειμενικότητας και χωρίς να υφίσταται κανένα συμφέρον ως προς την επίλυση της διαφοράς. Επισημαίνεται συναφώς ότι οι προϋποθέσεις και οι όροι της διαδικασίας από τους οποίους ο νέος νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου εξαρτά την ενδεχόμενη παράταση της ενεργού υπηρεσίας δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου πέραν του κανονικού ορίου ηλικίας συνταξιοδότησεως δεν πληρούν τις απαιτήσεις αυτές. Πράγματι, η παράταση αυτή εξαρτάται πλέον από απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας η οποία λαμβάνεται κατά διακριτική ευχέρεια, καθόσον η έκδοσή της, αυτή καθαυτήν, δεν διέπεται από κάποιο αντικειμενικό και επαληθεύσιμο κριτήριο, και η οποία δεν απαιτείται να είναι αιτιολογημένη. Επιπλέον, η απόφαση αυτή δεν είναι δεκτική ένδικης προσφυγής. Εξάλλου, το Εθνικό Δικαστικό Συμβούλιο, οσάκις κλήθηκε να γνωμοδοτήσει προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πριν αυτός λάβει την απόφασή του, αρκέσθηκε, κατά κανόνα και ελλείπει κανόνα που να το υποχρεώνει να αιτιολογήσει τη γνώμη του, να εκδίδει γνωμοδοτήσεις, θετικές ή απορριπτικές, σε κάποιες περιπτώσεις άνευ αιτιολογίας και σε άλλες με αμιγώς τυπική αιτιολογία. Ως εκ τούτου, οι γνωμοδοτήσεις αυτές δεν μπορούν να συμβάλουν ώστε να διαφωτισθεί κατά τρόπο αντικειμενικό ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατά την άσκηση της διακριτικής εξουσίας που διαθέτει προκειμένου να επιτρέψει, δις και για χρονικό διάστημα τριών ετών κάθε φορά, μεταξύ της ηλικίας των 65 ετών και εκείνης των 71 ετών, παράταση της ενεργού υπηρεσίας δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο αποφαίνεται ότι η εξουσία αυτή μπορεί να προκαλέσει εύλογες αμφιβολίες, ιδίως στους πολίτες, ως προς το ανεπηρέαστο των οικείων δικαστών από εξωτερικά στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των συμφερόντων που ενδέχεται να αντιπαρατεθούν ενώπιόν τους.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως, στρεφόμενη κατά κράτους μέλους το οποίο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να ασκηθεί από την Επιτροπή ή από άλλο κράτος μέλος. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο.

Όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων. Πάντως, σε περίπτωση μη ανακοινώσεως στην Επιτροπή των μέτρων για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο μπορεί, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, να επιβάλει κυρώσεις με την πρώτη του απόφαση.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106